

Nr 42.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent; given Stockholms slott den 30 januari 1953.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I ärenden, som handläggas av patent- och registreringsverket, utgå vissa avgifter, som äro avsedda att täcka statsverkets kostnader för ämbetsverket. Då avgifterna i patentärendena numera visat sig otillräckliga för att täcka kostnaderna för dessa ärenden, föreslås i propositionen en höjning av patentavgifterna. Höjningen beräknas medföra en inkomstökning å omkring 1 200 000 kronor om året.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen
den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent.

Härigenom förordnas, att 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen den 16 maj 1884 angående patent¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

4 §.

3 mom. Därjämte åligge sökanden att bifoga en avgift (ansökningsavgift) av *femtio* kronor.

3 mom. Därjämte åligge sökanden att bifoga en avgift (ansökningsavgift) av *ettundra* kronor.

7 §.

Äro ansökningshandlingarna — — — — i ärendet.

Sedan ansökan — — — — skriftlig invändning.

Före utgången av den i andra stycket angivna tid skall sökanden till patentmyndigheten inbetala en avgift (utfärdningsavgift) av *sjuttiofem* kronor; dock må denna avgift, förhöjd med tjugufem kronor, erläggas inom två månader därefter. Sökes patent av uppfinnaren och gör han inom den i andra stycket angivna tid framställning om befrielse från utfärdningsavgift, må patentmyndigheten medgiva sådan befrielse, där det finnes förenat med stor svårighet för honom att erlägga avgiften. Avslås framställningen, äge sökanden städse erlägga avgiften, utan förhöjning, inom två veckor från det sökanden underrättats om beslutet på sätt i 5 § sägs; och må talan mot beslutet ej föras.

Före utgången av den i andra stycket angivna tid skall sökanden till patentmyndigheten inbetala en avgift (utfärdningsavgift) av *ettundra* kronor; dock må denna avgift, förhöjd med tjugufem kronor, erläggas inom två månader därefter. Sökes patent av uppfinnaren och gör han inom den i andra stycket angivna tid framställning om befrielse från utfärdningsavgift, må patentmyndigheten medgiva sådan befrielse, där det finnes förenat med stor svårighet för honom att erlägga avgiften. Avslås framställningen, äge sökanden städse erlägga avgiften, utan förhöjning, inom två veckor från det sökanden underrättats om beslutet på sätt i 5 § sägs; och må talan mot beslutet ej föras.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 4 § 3 mom. SFS 1920:162 samt beträffande 7 och 11 §§ SFS 1951:181.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Fullgör sökanden — — — — — hava erlagts.

Sedan tiden — — — — — till avgörande.

Möter ej — — — — — huvudsakliga delar.

Har patentansökan — — — — — allmänna tidningarna.

11 §.

Förutom de avgifter, som omfattas i 4 och 7 §§, skall för meddelat patent, som icke är tilläggspatent, till patentmyndigheten för varje patentår från och med det fjärde erläggas en årsavgift, utgörande för *vart och ett av det fjärde och femte året femtio kronor, av det sjätte och sjunde året sjuttiofem kronor, av det åttonde och nionde året etthundra kronor, av det tionde och elfte året tvåhundra kronor, av det tolfte och trettonde året trehundra kronor, av det fjortonde och femtonde året fyrahundra kronor samt av det sextonde och sjuttonde året femhundra kronor.*

Förutom de avgifter, som omfattas i 4 och 7 §§, skall för meddelat patent, som icke är tilläggspatent, till patentmyndigheten för varje patentår från och med det fjärde erläggas en årsavgift, utgörande för det fjärde året femtio kronor, för det femte året *sjuttiofem kronor, för det sjätte året etthundra kronor, för det sjunde året etthundratjugufem kronor, för det åttonde året etthundrafemtio kronor, för det nionde året etthundrasjuttiofem kronor, för det tionde året tvåhundra kronor, för det elfte året tvåhundrafemtio kronor, för det tolfte året trehundra kronor, för det trettonde året trehundrafemtio kronor, för det fjortonde året fyrahundra kronor, för det femtonde året fyrahundrafemtio kronor, för det sextonde året femhundra kronor och för det sjuttonde året femhundrafemtio kronor.*

Avgiften, som — — — — — näst därefter.

Innehaves patent — — — — — ej föras.

Årsavgift må — — — — — tre månader.

Fullgöres ej — — — — — patentet förfallet.

Patenthavare vare — — — — — beskrivningens offentliggörande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1953. Lagen skall ej äga tillämpning å avgift, som med laga verkan kunnat erläggas efter ikraftträdandet men inbetalats dessförinnan. Nya lagen skall dock städse gälla med avseende å årsavgift för patentår, som börjar efter den 31 augusti 1953.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Därest med tillämpning av vad i 7 § tredje stycket eller 11 § tredje eller fjärde stycket stadgas rörande anstånd med betalning avgift, som eljest skolat erläggas före lagens ikraftträdande, inbetalas därefter, skall beträffande avgiften äldre lag gälla.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 januari 1953.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *höjning av vissa avgifter enligt patentförordningen* samt anför därvid följande.

Patent- och registreringsverket har i skrivelse den 1 oktober 1952 (stencilerad) hemställt, att vissa avgifter enligt förordningen den 16 maj 1884 angående patent måtte höjas.

Över patentverkets framställning har efter remiss utlåtanden avgivits av riksräkenskapsverket, statskontoret, statens sakrevision, statens priskontrollnämnd, kommerskollegium och svenska uppfinnarkontoret. Kommerskollegium har tillika överlämnat av kollegiet införskaffade yttranden från rikets samtliga handelskamrar utom en, Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, kooperativa förbundet, svenska uppfinnareföreningen och svenska patentombudsforeningen.

Jag anhåller nu att få upptaga denna fråga till behandling.

Gällande bestämmelser m. m.

I de olika ärenden, som ankommer på patentverket, erlägges särskilda avgifter. Dessa har hittills så avvägs, att inkomsterna av avgifterna beräknats skola ungefärligen motsvara kostnaderna för patentverkets verksamhet. Frågan om avgifternas storlek prövades senast år 1951. I proposition nr 71 till nämnda års riksdag framlades nämligen förslag om vissa avgiftsändringar.

Bestämmelser om sådana avgifter varom nu är fråga finns bl. a. i förordningen den 16 maj 1884 angående patent. Sålunda innehåller patentförordningen föreskrifter om fem olika slags avgifter, nämligen ansökningsavgift, utfärdningsavgift, återupplivningsavgift, besväravgift och årsavgift. Enligt 4 § 3 mom. skall vid ansökan om patent av sökanden bifogas en ansöknings-

avgift av 50 kronor. Avgiften skall erläggas, innan någon teknisk granskning gjorts av patentmyndigheten, och återbetalas icke, om ansökningen ej leder till patent. Utfärdningsavgift, avsedd att täcka kostnaden för patentskrifternas tryckning, skall enligt 7 § tredje stycket av sökanden erläggas med 75 kronor eller, om betalning sker inom viss angiven respittid efter förfallodagen, med ett med 25 kronor förhöjt belopp. Vad som erlagts i utfärdningsavgift återbetalas, om patent ej meddelas. Har sökande vid ansökan om patent brustit i vissa angivna avseenden, skall patentmyndigheten förelägga honom att yttra sig och avhjälpa förefintlig brist. Underlåter sökanden att yttra sig inom föreskriven tid skall patentmyndigheten avföra ansökningen. Sökanden äger dock enligt 5 § andra stycket och 6 § andra stycket återuppliva ansökningen genom att inkomma med yttrande och återupplivningsavgift av 25 kronor eller, vid förnyad återupplivning, av 75 kronor. Har patentmyndigheten å anmälningsavdelning förklarat patentansökning förfallen eller avslagit sådan ansökning, äger sökanden att inom viss tid anföra besvär hos myndighetens besvärsavdelning. Vidare äger den som gjort invändning mot patentansökning, om denna trots invändningen bifallits, anföra besvär. Vid besvären skall enligt 8 § första och andra styckena fogas besvärsavgift av 75 kronor. Slutligen skall enligt 11 § för meddelat patent, som icke är tilläggspatent, för varje patentår från och med det fjärde till och med det sjuttonde erläggas årsavgift. Denna utgör för vart och ett av fjärde och femte året 50 kronor, av sjätte och sjunde året 75 kronor, av åttonde och nionde året 100 kronor, av tionde och elfte året 200 kronor, av tolfte och trettonde året 300 kronor, av fjortonde och femtonde året 400 kronor samt av sextonde och sjuttonde året 500 kronor. Summan av årsavgifterna blir alltså 3 250 kronor. Årsavgift skall erläggas inom viss tid. Stadgande finnes om respittid av först tre och sedan ytterligare tre månader. Vid betalning under respittiderna skall enligt 11 § fjärde stycket erläggas på visst sätt förhöjda årsavgifter.

I detta sammanhang må anmärkas, att ansökningsavgiften utgått med 50 kronor sedan den 1 juli 1920. Utfärdnings-, återupplivnings- och besvärsavgifterna har införts vid skilda tillfällen under 1920- och 1930-talen. Utfärdnings- och återupplivningsavgifterna har jämkats 1951. Även årsavgifternas storlek har växlat. Sålunda utgjorde summan av årsavgifterna under tiden före den 1 juli 1920 725 kronor, under tiden närmast före den 1 juli 1929 3 000 kronor, under tiden från och med denna dag till och med den 30 juni 1951 2 200 kronor och under tiden därefter på sätt förut angivits 3 250 kronor.

Patentverkets framställning.

Patentverket har framhållit, att avgifterna i de av patentverket handlagda ärendena ej längre vore anpassade enligt den av statsmakterna fastslagna principen att inkomsterna av avgifterna ungefärligen skulle motsvara kostnaderna för ämbetsverket. Sedan avgifternas storlek senast prövades eller 1951, hade nämligen kostnaderna för patentverkets verksamhet stigit så

mycket, att inkomsterna av avgifterna understege nämnda kostnader. Underskottet hade budgetåret 1951/52 uppgått till 971 000 kronor. Härvid borde dock beaktas, att de 1951 genomförda avgiftshöjningarna visserligen varit i kraft under hela budgetåret men att höjningarna på grund av särskilda övergångsbestämmelser ej gjort sig gällande på normalt sätt under senare halvåret 1951. För budgetåren 1952/53 och 1953/54 kunde beräknas uppkomma underskott på respektive 962 000 kronor och 1 308 000 kronor. Vid beräkning av sistnämnda belopp hade patentverket upptagit kostnaderna för verket till de i verkets petitaskrivelse den 27 augusti 1952 begärda anslagsbeloppen.

Under dessa förhållanden har patentverket funnit det påkallat, att redan nu åtgärder vidtoges för att få bättre balans mellan inkomster och kostnader. Det kunde visserligen göras gällande, att man för att undvika alltför täta avgiftshöjningar borde avvakta utvecklingen under ytterligare någon tid. Till stöd för en sådan linje kunde åberopas, att under tidigare år uppkommit betydande överskott och att man utan avgiftshöjning kunde hoppas på en viss stegring av inkomsterna. Från patentverkets tillkomst till utgången av budgetåret 1952/53 kunde beräknas ha uppkommit ett nettoöverskott på omkring 6 800 000 kronor. Enligt patentverkets mening kunde emellertid detta för lång tid sedan uppkomna överskott, som ingått i den allmänna budgeten, knappast utgöra giltigt skäl att underlåta att söka utjämna aktuella årliga underskott av betydande omfattning. Och förhoppningarna att inkomsterna utan avgiftshöjningar skulle i det långa loppet stiga på sådant sätt, att de komme att motsvara utgifterna, vore enligt verkets uppfattning alltför svagt grundade för att man skulle kunna bygga på dem. Patentverket föresloge därför åtgärder ägnade att i stort sett täcka det för budgetåret 1953/54 beräknade underskottet.

En uppdelning av såväl inkomster som kostnader på de tre huvudslag av ärenden, som verket handlade, nämligen patentärenden, varumärkesärenden, varunder innefattades även mönsterskyddsärenden, samt aktiebolagsärenden, visade, att balans rådde mellan inkomster och kostnader beträffande varumärkesärendena. I fråga om aktiebolagsärendena kunde under budgetåret 1953/54 beräknas uppkomma ett underskott på omkring 100 000 kronor. Dessa ärenden hade emellertid budgetåret 1951/52 lämnat ett överskott på 163 000 kronor och det vore tämligen ovisst om det befarade underskottet bleve en realitet. Vad åter anginge patentärendena visade uppdelningen ett underskott, som för budgetåret 1951/52 uppgått till nära 1 200 000 kronor, för budgetåret 1952/53 beräknades till 950 000 kronor och för budgetåret 1953/54 beräknades till över 1 200 000 kronor. Med hänsyn härtill ansåge patentverket, att man borde eftersträva att genom höjningar av patentavgifterna öka inkomsterna med ungefär 1 200 000 kronor.

Vid övervägande av spörsmålet hur höjningarna borde fördelas på de olika arterna av patentavgifter har patentverket till en början angivit, att under budgetåret 1953/54 kunde med nu gällande avgiftsbelopp beräknas inflyta i ansökningsavgifter 520 000 kronor, i utfärdningsavgifter 360 000 kronor, i

återupplivningsavgifter 20 000 kronor, i besvärsavgifter 15 000 kronor och i årsavgifter 2 960 000 kronor. Med hänsyn till att vad som inflöte i återupplivnings- och besvärsavgifter vore relativt obetydligt och att viss höjning av återupplivningsavgiften vidtagits 1951, har patentverket ej ansett sig böra föreslå någon höjning av dessa avgifter. Däremot föresloge patentverket vissa höjningar av övriga avgifter.

Sålunda har patentverket förordat, att ansökningsavgiften borde höjas från 50 till 100 kronor, och till stöd härför anfört i huvudsak följande. Grundtanken i det nuvarande avgiftssystemet vore, att man genom årsavgifterna främst skulle låta de ansökningar, som ledde till patent, betala kostnaderna för verkets granskning. Ansökningsavgiften skulle endast vara så hög, att den utgjorde en viss spärr mot ett ohämmat patentsökande. Även med den föreslagna höjningen komme huvudparten av patentavgifterna att inflyta i form av årsavgifter. Men om ansökningsavgiften icke höjdes, skulle en oskäligt stor del av kostnaderna för patentväsendet få uttagas av dem, vilkas ansökningar ledde till patent. För närvarande inbringade ansökningsavgiften ej ens en åttondel av genomsnittskostnaden för ett patentärende, och även efter den föreslagna höjningen skulle motsvarande andel komma att understiga en fjärdedel. Ett bibehållande av ansökningsavgiften vid blott 50 kronor skulle vidare knappast stå i överensstämmelse med synpunkten, att avgiften borde vara så hög, att den utgjorde en viss spärr mot ett ohämmat patentsökande. Den föreslagna höjningen av ansökningsavgiften kunde beräknas medföra en inkomstökning av 520 000 kronor.

I anslutning till förslaget om höjning av ansökningsavgiften har patentverket understrukit, att det vore angeläget, att höjningen icke komme att på ett oskäligt sätt försvåra för mindre bemedlade uppfinnare att söka patent. Önskemålet att hjälpa sådana uppfinnare med ansökningsavgiften vore emellertid redan beaktat. Från svenska uppfinnarkontorets anslag till understödjande verksamhet kunde nämligen i ömmande fall erläggas patentansökningsavgifter för värdefulla uppfinningar. Vid en höjning av ansökningsavgiften vore det troligt, att nämnda anslag behövde förstärkas, men den höjning som kunde erfordras komme säkerligen att bli obetydlig i förhållande till det belopp, som höjningen av ansökningsavgiften kunde beräknas inbringa.

Patentverket har vidare med hänsyn till stegrade tryckningskostnader förordat en höjning av utfärdningsavgiften från 75 till 100 kronor. Inkomsterna på grund av denna avgift kunde härigenom beräknas stiga med 120 000 kronor till 480 000 kronor eller till ungefär det belopp, till vilket kostnaderna för tryckning av patentskrifter och annan publicering i patentärenden uppgått under budgetåret 1951/52.

Då de förut förordade avgiftshöjningarna kunde beräknas medföra inkomstökning på inemot 650 000 kronor och patentverket ansåge en inkomstökning av ungefär 1 200 000 kronor erforderlig, måste genom höjning av årsavgifterna täckas resterande 550 000 kronor. De år 1951 genomförda höjningarna av årsavgifterna hade nästan helt förlagts till den senare hälft-

ten av patenttiden. Avgiftsprogressionen hade därigenom blivit betydligt starkare än tidigare. Det kunde icke anses riktigt att nu gå längre på denna väg. Höjningarna borde denna gång fördelas med ungefär lika stort belopp under den förra och den senare hälften av patenttiden. Vidare borde man eftersträva att få en mera mjukt stigande avgiftskurva genom att införa mindre höjningar varje patentår i stället för de större höjningar vartannat patentår, som hittills gällt. I enlighet med vad sålunda anförts föresloges, att årsavgift liksom nu skulle utgå först fjärde patentåret och med oförändrat belopp, 50 kronor, att för följande patentår årsavgiften skulle stiga med 25 kronor för varje patentår till och med det tionde, för vilket årsavgiften således bleve 200 kronor, samt att stegringen därefter skulle bli 50 kronor för varje patentår. I förhållande till nu gällande avgifter innebure förslaget en sammanlagd höjning av årsavgifterna med 425 kronor eller mindre än 15 procent. Av höjningen fölle ungefär lika stor del på den första hälften av den årsavgiftsbelagda delen av patenttiden, fjärde—tionde patentåren, som på den senare hälften, elfte—sjuttonde patentåren. Höjningarna kunde beräknas inbringa ungefär 550 000 kronor.

Avgiftshöjningarna borde träda i kraft den 1 juli 1953. Liksom i motsvarande situation 1951 borde gälla, att höjningarna skulle tillämpas även i fråga om ansökningar, som inkommit före ikraftträdandedagen, och patent, som beviljats dessförinnan, samt att äldre bestämmelser i princip skulle tillämpas i fråga om avgift, som erlagts före den 1 juli 1953 och som enligt då gällande stadganden vore tillräcklig, även om förfallodagen för erläggande av sådan avgift infölle först efter nämnda dag. Vidare borde även nu upptagas den 1951 stadgade regeln, att i de fall, då lagstiftningen möjliggjorde anstånd med erläggande av viss avgift och detta utnyttjades, avgiften skulle bestämmas enligt vad som gällde vid den ordinära förfallodagen.

Den nyss angivna grundsatsen, att äldre bestämmelser borde tillämpas i fråga om avgift, som erlagts före lagens ikraftträdande, hade 1951 modifierats beträffande årsavgifterna för att förhindra att sådana avgifter erlades långt i förväg med tidigare lägre belopp. Så borde ske även nu. Dock hade 1951 medgivits förbetalning av årsavgift för patentår, som började under det närmaste halvåret efter lagändringens ikraftträdande. Detta medgivande hade utnyttjats i mycket stor utsträckning, vilket lett till att verkets inkomster under budgetåret 1951/52 blivit avsevärt mindre än beräknat. De många förbetalningarna under tiden närmast före lagändringens ikraftträdande hade också medfört administrativa svårigheter. En upprepning av detta förhållande borde, främst med hänsyn till det statsfinansiella intresset, om möjligt undvikas. Patentverket ansåge, att man utan att inkräkta på patenthavarnas berättigade intressen kunde inskränka den angivna tiden av ett halvår till två månader. Förbetalning av årsavgift med nu gällande lägre belopp skulle alltså blott medgivas i fråga om patentår, som började före den 1 september 1953.

Yttrandena.

Av remissinstanserna har *riksräkenskapsverket, statskontoret, statens sakrevision, statens priskontrollnämnd, alla handelskamrarna utom en, Sveriges industriförbund* samt *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* förordat, att höjning måtte genomföras av avgifterna i de av patentverket handlagda ärendena. Därvid har riksräkenskapsverket och statens sakrevision påyrkat, att avgiftshöjningarna måtte bli större än enligt patentverkets förslag. Två handelskamrar samt Sveriges hantverks- och småindustriorganisation har å andra sidan tillstyrkt endast vissa av de i patentverkets framställning upptagna avgiftshöjningarna. Övriga tillstyrkande remissinstanser har anslutit sig till patentverkets förslag.

Kommerskollegium, svenska uppfinnarkontoret, handelskammaren i Gefle, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges grossistförbund, kooperativa förbundet, svenska uppfinnareföreningen samt *svenska patentombudsföreningen* har avstyrkt, att avgiftshöjningar för närvarande vidtages.

I åtskilliga yttranden har berörts principfrågan huruvida i n k o m s t e r n a genom avgifterna till patentverket bör motsvara kostnaderna för verket.

Sålunda har *Sveriges industriförbund, svenska patentombudsföreningen, Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Smålands och Blekinge handelskammare, handelskammaren i Göteborg* samt *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län* direkt uttalat sin anslutning till principen att kostnaderna för patentverket bör täckas av avgifterna i de av verket handlagda ärendena.

Å andra sidan har flera remissinstanser uttalat kritik mot principen. Sålunda har *kooperativa förbundet* framhållit, att det kunde anses fullt motiverat, att patentverkets kostnader bestredes av de patentsökande och patentinnehavarna, om beviljandet av patent, rättsligt sett, finge anses betyda en förmån utöver dem, som tillkomme medborgarna i allmänhet. Granskning av patentansökningar och utfärdande av patent innebure dock intet annat än en rättsprövning av i stort sett samma slag, som ålåge vanliga domstolar, ehuru på andra områden av egendomsrätten. Beträffande dessa senare ansåges det som naturligt, att staten och icke den rättssökande i allt väsentligt bestrede kostnaderna för den rättsvårdande verksamheten. I åtskilliga länder utanför Sverige, såsom t. ex. i Amerikas förenta stater, hade denna syn varit erkänd och praktiserad även beträffande den statliga patentgranskningen sedan lång tid tillbaka. Både ur principiell rättssynpunkt och ur den praktiska synpunkten av uppfinnarverksamhetens betydelse för folkhushållet måste det anses oberättigat och olämpligt, att statens patentvårdande verksamhet skulle helt finansieras av uppfinnarna själva.

Liknande synpunkter har framförts även av *Stockholms handelskammare, handelskammaren i Gefle, svenska uppfinnarkontoret* och *svenska uppfinnareföreningen*. Sistnämnda förening har tillika understrukit, att man därjämte borde ta hänsyn till att staten kunde sägas vara och alltid hade varit

delägare i alla uppfinningar, som ledde till patent och ekonomisk exploatering, i det att den genom sin beskattning toge en god andel av vad en patenterad och exploaterad uppfinning kunde inbringa.

Kommerskollegium har uttalat, att frågan om principen för finansieringen av patentverkets verksamhet i vad den avsåge patent borde med hänsyn till uppfinnarverksamhetens stora betydelse för utökning och rationalisering av vår produktion underkastas förnyad prövning. Detta vore så mycket mer angeläget som de sammanlagda patentavgifterna i Sverige redan nu vore betydligt högre än i många andra länder. Under det att de sammanlagda avgifterna för ett patent i Sverige för närvarande vore 3 375 kronor och med de nu föreslagna höjningarna skulle uppgå till 3 875 kronor, utgjorde motsvarande avgifter omräknade i svenska kronor i Danmark och Norge 2 533 respektive 1 860 kronor, i Finland beräknade efter värdet av inlandsfinnmark 2 455 kronor samt i Amerikas förenta stater, England, Canada, Holland och Västtyskland respektive omkring 350, 1 914, 265, 2 840 och 7 600 kronor. De höga avgifterna i Västtyskland syntes vara betingade av särskilda förhållanden och sålunda ej jämförbara med de svenska avgifterna. Det principiella spørsmålet om finansieringen av statens förevarande patentverksamhet borde lösas, innan frågan om en eventuell höjning av patentavgifterna upptoges till prövning.

Även *svenska uppfinnareföreningen* har understrukit, att de svenska patentavgifterna vore omåttligt höga jämfört med dem som gällde exempelvis i Amerikas förenta stater. Toges därjämte hänsyn till att ett patent därstädes gällde inom ett område med en befolkning av över 125 miljoner innevånare, funne man, att ett patent i Sverige enligt nu föreslagna avgifter skulle kosta 232 gånger så mycket som i Amerikas förenta stater.

Från några håll har framförts även andra skäl av mer allmän natur mot att nu företaga avgiftshöjning.

Sålunda har *Sveriges köpmannaförbund* framhållit, att under senare år inträffade justeringar på löne marknaden i förening med andra stegringar av kostnaderna lett till behov av höjda priser. Den alltmer hårdnande konkurrensen icke minst från utlandet hade emellertid å andra sidan omöjliggjort även nödvändiga prishöjningar. Det vore därför att beklaga att yrkande på höjda avgifter behövt framställas även på nu ifrågavarande gren av den statliga verksamheten i synnerhet som de svenska patentavgifterna redan — möjligen med något enda undantag — vore de högsta i världen.

Vidare har *kooperativa förbundet* påpekat, att patentmyndigheterna i de nordiska länderna stode i begrepp att avgiva ett gemensamt förslag om en nordisk patentunion. En sådan kunde innebära, att ett patent, som efter vederbörlig granskning beviljats i ett nordiskt land, efter erläggande av lagstadgade avgifter — och alltså utan förnyad granskning — skulle bli gällande i de övriga nordiska länderna. Även andra alternativ till en gemensam nordisk behandling av patentärenden kunde väntas betyda kostnadsbesparingar för de deltagande länderna. Det syntes vara goda skäl att avvakta, huru det minskade granskningsarbete för patentverket, som kunde beräk-

nas bli följden av en sådan patentunion, komme att i sin helhet påverka verkets kostnader på patentavdelningen. Samma omständighet har åberopats även av *svenska uppfinnareföreningen* och *kommerskollegium*. Sistnämnda myndighet har därvid framhållit, att även om en viss tid måste förflyta, innan ett slutligt ståndpunktstagande till det väntade förslaget kunde ske, avgiftsfrågan borde kunna anstå i avvaktan härpå.

Patentverkets beräkning av skillnaden mellan kostnaderna och de genom avgifterna inflytande inkomsterna har i flertalet yttranden lämnats utan erinran.

Dock har två remissmyndigheter ansett, att underskottet borde beräknas till högre belopp än patentverket gjort. Sålunda har *riksräkenskapsverket* gjort gällande, att pensioneringskostnaderna — av patentverket beräknade till omkring 9 procent av sammanlagda lönebeloppen för lönegradsplacerade tjänstemän — borde beräknas till omkring 15 procent av lönekostnaderna. Detta ledde till en ökning av pensioneringskostnaderna, såvitt avsåge med patentärenden sysselsatt personal, utöver det av patentverket beräknade beloppet med i runt tal 255 000 kronor.

Statens sakrevision har ansett, att pensioneringskostnaderna borde beräknas till 18 procent av det totala lönebeloppet för året, vilket innebure en kostnadsökning i förhållande till patentverkets beräkningssätt med över 500 000 kronor. Vidare borde fastighetskostnaderna upptagas — icke såsom patentverket gjort till belopp motsvarande vad som utbetalades i underhåll visst år eller 28 000 kronor — utan till det beräknade hyresvärdet för ämbetsverkets lokaler eller 215 000 kronor. Då härjämte omkostnaderna för verket borde beräknas 50 000 kronor högre än patentverket gjort, kunde underskottet i sin helhet beräknas bli omkring 750 000 kronor högre än patentverket räknat med eller omkring 2 050 000 kronor. Härutöver har revisionen ifrågasatt, huruvida icke en tillämpning även under tidigare år av de förut antydda principerna för beräkning av pensioneringskostnaderna och fastighetskostnaderna skulle visa, att verket i stället för att, såsom verket beräknat, vid ingången av budgetåret 1953/54 ha lämnat ett överskott på 6 800 000 kronor i stället hade lämnat underskott.

Å andra sidan har *svenska patentombudsföreningen* framhållit, att man kunde vänta, att inom en nära framtid patentverkets inkomster komme att väsentligt stiga även vid oförändrade avgifter. Man måste nämligen förvänta, att med hänsyn till Tysklands ekonomiskt-industriella återhämtning antalet av tyskar i Sverige ingivna patentansökningar och upprätthållna patent komme att hålla sig på en hög nivå. Denna tendens framginge redan nu av patentverkets statistik. Sålunda vore Tyskland redan år 1950 det främmande land, varifrån de flesta patentansökningar inkomme till Sverige. Den tid, efter vilken patent beviljade i anledning av dessa tyskägda patentansökningar komme att giva betydande tillskott i form av årsavgifter, låge så nära att man borde avvakta verkan härav, innan patentavgifterna reviderades.

Vidare har *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare* ifråga-

satt, huruvida det redan nu skulle anses nödvändigt att företaga så omfattande och kostnadskrävande nyanställningar under budgetåret 1953/54 som de på vilka patentverkets beräkningar vilade. Med hänsyn härtill ifrågasattes, huruvida icke de föreslagna avgiftshöjningarna kunde begränsas så, att inkomststegringen stannade vid ungefär 950 000 kronor.

I flera yttranden har den meningen framförts, att med hänsyn till det beräknade överskottet på 6 800 000 kronor från patentverkets verksamhet under tidigare år det icke vore motiverat att nu företaga avgiftshöjning eller i varje fall ej höjning av den storlek att de beräknade kostnadsökningarna till fullo täcktes genom inflytande avgifter. Uttalanden i denna riktning har gjorts av *kommerskollegium*, *handelskamrarna i Stockholm* och *Gefle*, *Sveriges köpmannaförbund*, *Sveriges grossistförbund*, *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* samt *svenska uppfinnareföreningen*.

Patentverkets förslag att låta avgiftshöjningarna avse endast avgifterna i patentärenden har ej föranlett erinran. Dock har *statens sakrevision* funnit, att med utgångspunkt från revisionens beräkning av underskottet avgiftshöjningar syntes motiverade också i varumärkes- och bolagsärendena.

Även patentverkets förslag om huru avgiftshöjningarna i patentärendena bör fördelas på de olika arterna patentavgifter har i stort sett gillats i remissyttrandena.

Dock har *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* hemställt, att höjning av årsavgifterna ej måtte ske och till stöd därför anfört, att nuvarande ordning innebure, att större delen av kostnaden för avslagna ansökningar finge täckas genom avgifterna från beviljade patent. Organisationen förstode väl de sociala och andra motiv som låge bakom denna fördelning. Men det vore knappast rimligt, att merkostnaden för avslagna ansökningar skulle belasta innehavarna av beviljade patent. Samma hemställan har gjorts även av *Stockholms handelskammare*.

Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare har förklarat att höjningen av ansökningsavgiften borde stanna vid 25 kronor. Och *svenska patentombudsforeningen* har understrukt att, om mot föreningens avstyrkande likväl avgiftshöjningar vidtoges, i vart fall ansökningsavgiften borde lämnas oförändrad. Med den föreslagna höjningen skulle denna avgift i Sverige bli vida högre än i något annat nyhetsgranskande land, där även årsavgifter för patent uttoges. Mot en höjning av patentansökningsavgiften talade även den omständigheten att kostnaden för en första nyhetsgranskning av en patentansökan torde någorlunda täckas av den nu gällande patentansökningsavgiften. Och ur allmän synpunkt vore mycket viktigt att nyhetsgranskning kunde erhållas, även om ansökningarna ej ledde till patent. Under alla omständigheter borde ansökningsavgiften ej sättas högre än 75 kronor.

I anslutning härtill må framhållas, att *svenska uppfinnarkontoret* understrukt, att vid en höjning av ansökningsavgiften från 50 till 100 kronor, vilken beräknades medföra en årlig inkomstökning på 520 000 kronor, en höj-

ning av anslaget till kontorets understödjande verksamhet med 10 000 kronor om året borde ske. Uttalanden i samma riktning har gjorts även av *Sveriges grossistförbund* och *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation*.

Mot de av patentverket föreslagna övergångsbestämmelserna har erinran framförts endast av *svenska patentombudsföreningen*, som framhållit, att de av förbetalning föranledda betydande administrativa svårigheterna vid avgiftshöjning icke undanröjdes genom den föreslagna minskningen av förbetalningstiden till två månader. Föreningen föresloge därför, att om avgiftshöjning komme till stånd, den skulle träda i kraft den 1 oktober 1953 utan någon möjlighet till förbetalning. Härigenom ernåddes i huvudsak samma ekonomiska resultat som med patentverkets förslag.

Departementschefen.

I den proposition, genom vilken förslag om ändring i vissa avgifter i ärenden handlagda av patent- och registreringsverket förelades 1951 års riksdag, framhöll jag, att även framdeles borde gälla den dittills tillämpade ordningen att nämnda avgifters storlek borde så avpassas att statsverkets inkomster av avgifterna ungefär motsvarade dess kostnader för patentverket. Första lagutskottet uttalade i sitt av riksdagen sedermera godkända utlåtande i anledning av propositionen, att anledning saknades att, i varje fall i dåvarande läge, frångå de grundsatser som dittills tillämpats i fråga om sättet för finansiering av kostnaderna för patentverkets verksamhet. Principen för bestämmandet av avgifternas storlek har sålunda nyligen prövats. Det synes icke föreligga skäl att nu upptaga denna princip till omprövning.

Utredningen i ärendet visar, att under budgetåret 1951/52 inkomsterna understigit kostnaderna med betydande belopp och att man med oförändrade avgifter har att räkna med underskott av liknande storlek innevarande budgetår och ett ännu större underskott budgetåret 1953/54. Patentverket har för sin del beräknat underskottet för sistnämnda budgetår till omkring 1 300 000 kronor. Denna beräkning bygger bl. a. på att ämbetsverkets hemställan om utökning av ämbetsverkets personal skulle bifallas. Ämbetsverket har vidare framhållit, att i det angivna underskottet inginge ett beräknat underskott i aktiebolagsärendena på omkring 100 000 kronor, men att man på grund av vissa omständigheter kunde hysa tvekan om underskott verkligen skulle uppkomma i dessa ärenden. Patentverket har därför ansett jämkning av avgifterna böra göras så att den kunde beräknas medföra en inkomstökning med ungefär 1 200 000 kronor.

Vid bedömande av patentverkets förslag är först att beakta, att de äskanden rörande patentverket, som i statsverkspropositionen förelagts innevarande års riksdag, icke innefattar förslag om utökning av verkets personalorganisation och att de i statsverkspropositionen upptagna anslagen för avlöningar och omkostnader med omkring 235 000 kronor understiger de belopp patentverket räknat med. Å andra sidan framgår av vad statens sakrevision anfört i sitt yttrande, att fastighetskostnaderna beräknats för lågt. Även pensioneringskostnaderna synes ha upptagits i underkant. Med

hänsyn till vad nu anförts anser jag — särskilt som beräkningar av den art varom här är fråga med nödvändighet måste vara förenade med betydande osäkerhet — att man vid bestämmandet av avgiftshöjningens storlek kan utgå från det av patentverket angivna underskottet å 1 200 000 kronor.

I några yttranden har ifrågasatts att man i avvaktan på prövningen av ett nyligen framlagt förslag till nordiskt patentsamarbete, vilket kunde väntas medföra en minskning av patentverkets kostnader, icke nu borde genomföra någon avgiftshöjning. Frågan om ett sådant samarbete befinner sig emellertid på ett så förberedande stadium att den icke bör hindra en avgiftshöjning, som är betingad av nu rådande förhållanden.

I likhet med patentverket anser jag att endast avgifterna i patentärenden bör ändras. Ej heller mot förslaget till fördelning av höjningarna på de olika arterna patentavgifter har jag något att erinra. Vad jag sålunda förordar innebär bl. a., att patentansökningsavgiften höjes. Med hänsyn till vad några remissinstanser anfört därom att en höjning av denna avgift borde föranleda en ökning av anslaget till uppfinnarkontorets understödjande verksamhet får jag påpeka, att i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag för nämnda verksamhet äskas 75 000 kronor. Beloppet är beräknat med beaktande av att förslag om höjning av patentavgifterna skulle komma att föreläggas riksdagen.

Förhöjningen av avgifterna bör träda i kraft den 1 juli 1953. Mot de av patentverket föreslagna övergångsbestämmelserna har jag intet att erinra.

I enlighet med vad sålunda förordats föreligger förslag till *lag om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent.*

Föredraganden hemställer att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Axel Nilsson.

¹ Bilagan, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 29 januari 1953.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden NISSEN,
HELLQUIST,
KARLGREN,
regeringsrådet ECKERBERG.

Enligt lagrådet den 28 januari 1953 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 23 januari 1953, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av hovrättsassessorn Otto Petré.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Olle Lundberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 januari 1953.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDEN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 29 januari 1953 avgivna utlåtande över det den 23 januari 1953 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 4 § 3 mom. samt 7 och 11 §§ förordningen den 16 maj 1884 (nr 25) angående patent* samt hemställer att lagförslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Olle Hellberg.